

Rendkívüli pocokkárosítás a gyulaji erdőkben

Az elmúlt enyhe telek és a dús vegetációt eredményező tavaly nyári időjárás a mezei pocok tömegszaporodásához vezetett az ország számos pontján. Az ezzel kapcsolatos híradások leginkább a mezőgazdaságban bekövetkezett károkról szóltak, ugyanakkor a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.-nek elsősorban a Tamási Erdészetében, az erdősítésekben is súlyos károkat okoztak a rágcsálók.

Az erdősítésekben nem is olyan egyszerű a pocokkárosítás előreléte és felismerése, kártétele a felületes szemléltől könnyen rejtve marad. Jellemző károsítása, hogy a csemeték főgyökerét a gyökfő alatt 3-4 cm-rel teljes egészében, vagy részben átrágja, illetve a vastagabb gyökérszetről és a gyökfőről a hánccsot lehámozza, elfogyasztja.

A károsítás akár az 5-6 éves erdősítésekben is számottevő lehet, nem egy helyen a 2,5-3 cm átmérőjű gyökfővel rendelkező csemeték is elrágják. A megrágott csemeték az első jelentősebb csapadék hullásáig vagy szélnyomás bekövet-

keztéig állva maradnak, a magasabbak esetleg kissé megdőlnék, távolabbról nézve akár azt is gondolhatjuk, hogy minden rendben van. A szél és a csapadék a fejlettebb méretű károsított csemeték eldönti, a fiatalabbak ugyanakkor továbbra is a helyükön maradnak. Akkor derül ki, hogy baj van, ha a járatok közelében lévő csemeték megfogjuk és meghúzzuk, mert az elrágott csemeték könnyedén kimozdíthatók. A járatok mesterséges erdősítésekben a sorokat követik, természetes újulatokban egy-egy foltot lefedő hálózatot képeznek, ahol gyakorlatilag minden csemete károsodik.

A károsított csemeték nagy része életképtelen, mert gyökérfelületüket gyakorlatilag teljes egészében elveszítették. Jelentős ugyanakkor azon csemeték száma is, amelyeknél a károsítás a gyökérzet részleges elvesztésében, vagy a gyökérzetben, gyökfőn tátongó nagy felületű sebekben nyilvánul meg.

Mi lesz ezekkel a csemetékkel? Úgy tűnik, ebbe nagy beleszólása lesz az elkövetkező néhány év időjárásának. Erős nyári aszályok esetén el fognak pusztulni, kedvezőbb időjárásban egy részük túlélheti a károsítást. Sorsuk tehát az időjárástól függ, ami az elmúlt 8-10 év tapasztalatait tekintve nem túl biztató.

A Tamási Erdészet erdőterületei nagyrészt a kocsánytalan tölgyes klímába tartoznak, vagy lassan inkább csak tartoztak. Az elmúlt évtizedek jól követhető tendenciája az éves csapadék csökkenése, eloszlásának változása, illetve az aszályos napok számának emelkedése. Ezeket figyelembe véve az erdőterületek jelentős részét mára sokkal inkább az erdősítyepp klímaosztályba sorolhatnánk, de legalább is a két klímaosztály határán állnak. Ez a klimatikus változás lehet részben oka a mezei pocok túlszaporodásának is, hasonló nagyságrendű károkozása még nem fordult elő a térségben. Lokálisan kisebb, néhány tized hektáros foltokban volt már rá példa, de jelenleg nem erről van szó. Mostanra mintegy 250 ha erdősítésben keletkezett jelentős kár, a károsítás mértéke az előzetes becslések alapján több helyen meghaladja az 50%-ot. További 50 hektáron fennáll a veszélye a károsításnak, ezeket fokozottan figyeljük, ha kell, beavatkozunk.

A további károsítás megakadályozására vegyszeres védekezésbe kezdünk, Redentin 75 RB rágcsálóirtó szerrel kezeljük az érintett területeket. A védekezés kézimunkaigénye nagy, hiszen a szert a lakott járatokba kell behelyezni és betaposni, hogy más állat ne férhesen hozzá. Igyekszünk minden rendelkezésre álló kapacitásunkkal erre a feladatra összpontosítani, így a kedvezőtlen időjárás ellenére az érintett terület több mint 80%-án már elvégeztük a szükséges védekezést.

A kár nagysága várhatóan a lombfakadás után lesz pontosan megállapítható, amit később a nyári csemetepusztulás adataival kell pontosítanunk. Azt azonban már most is kijelenthetjük, hogy az eddig károsított területek jelen-

Fontos időben felkészülni a hatékony védekezésre!

2014-ben az utóbbi évek egyik legjelentősebb mezei pocok (*Microtus arvalis*) gradációja alakult ki Magyarországon. Az ország több megyéjét is érintő rendkívüli helyzetben régóta nem látott mértékű fertőzöttség, súlyos kártétel következett be. A tavalyhoz hasonló, kedvező környezeti feltételek esetén idén is komoly kockázatot jelenthetnek a rágcsálók, így ajánlatos időben felkészülni a hatékony védekezésre, a kármegelőzésre.

Ennek érdekében a növényvédelmi hatóság az alábbiakra hívja fel a gazdálkodók figyelmét.

- A veszélyeztetett területeken a szakmai előírások alapján haladéktalanul mérjék fel a fertőzöttséget, a továbbiakban pedig rendszeresen kövessék nyomon a károsító egyedszámának alakulását.
- Kiemelten ügyeljenek azokra a területekre is, amelyeken az előző évben nem volt mezei pocok kártétel.
- A későbbi károk megelőzése érdekében kellő időben hajtsák végre az indokolt védekezést.
- A felméréshez és a védekezés elvégzéséhez szükség szerint vegyék igénybe növényorvos, növényvédelmi szakember irányítását.

A védekezési módszereket az integrált növényvédelem elvét követve célszerű megválasztani. Hazánkban jelenleg három készítmény [Arvalin LR (40 g/kg cink-foszfid), Polytanol (280 g/kg kalcium-foszfid) és Delu (800 g/kg kalcium-karbid)] rendelkezik engedéllyel a mezei pocok elleni védekezésre, melyek kizárólag a járatok nyílásába helyezve alkalmazhatók. A tavalyi tapasztalatok azt mutatták, hogy a kockázatcsökkentő intézkedések maradéktalan betartásával a Redentin 75 RB használata nem jelent elfogadhatatlan kockázatot, így – a károsító-helyzetre való tekintettel – a növényvédelmi hatóság idén is kiadta szükséghelyzeti felhasználási engedélyét.

A mezei pocok elleni védekezés – mint nagy kártétellel fenyegető kártevő elleni védekezési kötelezettség – minden földhasználónak kiemelt feladata!

NÉBIH Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság

tős részén lesz szükség az első kivétel részbeni, vagy teljes megismétlésére, a fennmaradó területen pedig komoly pótlási feladatokkal kell számolnunk és az sem kérdéses, hogy mindez az ápolási feladatainkat is több évre befolyásolja. Még nem tudjuk, hogy mikor csökken arra a szintre a populáció nagysága, amikor a pótolts csemete, vagy makk nem „pocokeleséggként” végzi. A vegyszeres kezelés eredményességét és a létszám változását mintaterületek kijelölésével igyekszünk követni, ez alapján dönthetünk a károk felszámolásának kezdetéről.

A Gyulaj Zrt. az elmúlt években hatalmas átfogó munkába kezdett a nemzetközi hírű gyulaji vadászterületén, mely erdeit tekint-

ve is csodálatos szépségű. A vadállomány létszámának és összetételének optimalizálása úgy valósul meg, hogy védjük a dámpopuláció óriási genetikai értékét és megmaradjon a vadásztatás sikeressége, miközben figyelembe vesszük a terület élőhelyi adottságait, távlati fejlődését is. A vadeltartó képességet a vadföldművelés és a legelőgazdálkodás fejlesztésével együtt teremtjük meg, de az élőhely javítása mellett nem elhagyható a saját termelésű abrak, és szálas takarmány etetése sem. Mindez azt a célt is szolgálja, hogy megvalósuljon „az erdő és a vad harmóniája”, ami az erdőgazdaság szlogenje is. A korábbi évtized erdőművelési hibáinak javítása és a sikeres erdőfelújítás elérése ugyancsak jelentős erőket és sok pénzt igényelt. Sajnos a Tamási Erdészeti erdőfelújításait érintő, soha nem látott mértékű pocokkár felszámolása nagy erőpróba elé állítja a Gyulaj Zrt. munkatársait.

Göbölös Péter

vezéregazgató, Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

Palánki Gábor

erdészetvezető, Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt., Tamási Erdészeti

„Fenntartó erdők, fenntartó emberek”

Egy fiatal földtudományi kutató gondolatai

Az Erdészeti Lapok februári számában jelent meg *Tuba Katalinnak*, a NYME adjunktusának beszámolója az októberi, egyesült államokbeli IUFRO Világkongresszusról *Fenntartó erdők, fenntartható népesség* címmel. Az esemény szerencsés résztvevőjeként nagy örömmel és érdeklődéssel olvastam a cikket, amely számomra is átláthatóan foglalta össze a konferencia szakmai üzenetét. A kongresszus címének és egyben mottójának („Sustaining forests, sustaining people. The role of research”) magyar nyelvre való átültetésével azonban vitakoznék.

A századunkban egy kissé már túlzottan is közhellyé váló fenntarthatóság gondolatának hálójában az ember – érthetően – pusztán az angol „sustain” (=fenntart) igető láttán rávágja, hogy semmi kétség, csakis a fenntarthatóságról lehet szó. Ugyanakkor itt mégsem a „sustainABLE” (=fenntartHATÓ) melléknév, csupán egy, az igéből képzett melléknévi igenév („sustainING” =fenntartÓ) szerepel.

Véleményem szerint ez így jóval többet jelent, mintsem pusztán a fenntartható erdő(gazdálkodás) tudományos körökben való népszerűsítését. A biodiverzitásnak és az ökológiai rendszereknek a modern környezetvédelmi és tudományos szemléletben betöltött kulcsfontosságú szerepe vitathatatlan. Ehhez idomulva talán nem ördögötől való az a feltéte-

lezés, hogy a mottó megálmodójának fejében az a holisztikus gondolat forgott, miszerint az erdők a földi biodiverzitás-góc-pontjaiként emberi jólétünk, társadalmunk és gazdaságunk FENNTARTÓ alapkövei. Gyakorolják pedig ezen fenntartó tevékenységüket az adjunktus asszony által is leírt, a kongresszusra unos-untalan emlegetett, magyarul kissé nehézkes *ökoszisztéma szolgáltatások* („ecosystem services”) és *humán-ökológiai* vonatkozások révén.

A mottó második fele az IUFRO ars

poeticájaként is értelmezhető: a kutatók és az általuk végzett kutatómunka fő feladata annak a tudásbázisnak az összegyűjtése, melynek birtokában képesek lehetünk, leszünk arra (ti. mi, FENNTARTÓ emberek), hogy erdeinket

globális skálán olyan állapotban őrizhessük meg, hogy azok vice versa élhetővé tegyék számunkra a kék bolygót.

Természetesen ennek az emberi fenntartó munkának fontos eszköze a fenntartható erdőgazdálkodás és a cél eléréséhez nélkülözhetetlen a fenntartható emberi népesség korlátosságának szem előtt tartása is. Előbbi azonban egy szűkebb, ha úgy tetszik alkalmazott erdészettudományi kérdés, utóbbi pedig (sajnos) nem az erdészettudósok feladata és hatásköre.

Garamszegi Balázs

(ELTE)

